

**Ansgar-skikkelsen i kirkehistorien: Fra karolingertiden til i dag**  
Seminar arrangeret af Forskningsenhed for Kirkehistorie og Center for Vikingetid og Middelalder,  
Aarhus Universitet  
den 24. maj 2023, Nobelparken, Jens Chr. Skous Vej 3, lok. 1451-416

Der er ingen tilmelding, og deltagelse er gratis. Evt. spørgsmål kan rettes til Nils Arne Pedersen, teonap@cas.au.dk

13.00-13.05 Velkomst

13.05-13.30 Kasper H. Andersen, Moesgaard Museum: *Kom Nordens Apostel overhovedet til Norden i 826?*

I 2026 er det 1200 år siden, at Ansgar, Nordens Apostel, indledte sin mission i Norden, eller er det? Via analyser af de samtidige kilder og den spændte politiske situation mellem danske konger og karolingerne i 820erne diskuteres hvorvidt Ansgar overhovedet besøgte det danske rige i år 826.

13.30-13.55 Brian Patrick McGuire, professor em.: *Ansgar som menneske: Hans bønner*.

Ansgar er kendt takket være hans discipel Rimberts levnedsskildring. Denne er kontroversiel, i forbindelse med Hamborg-Bremens historie. Men der er en anden side til Ansgar, som er mindre kendt: Hans bønner, som opmuntring til dem, der fulgte med ham nordpå. Et udvalg af disse findes til sidst i den danske oversættelse af Ansgars levned, sidst udgivet i 1926. Men nu er alle bønnerne blevet udgivet i Hamburg i 1997. Jeg vil præsentere Ansgars bønner som en mulig vej ind i hans bevidsthed.

13.55-14.20 Morten Søvsø, Sydvestjyske Museer: *Arkæologiske kilder til kristningen af danerne*.

*Vita Ansgarii* beretter, at den danske konge Horik (I) omkring 850 tillod opførelsen af en kirke i Hedeby og nogle år senere skænkede efterfølgeren, den unge Horik (II), en grund i Ribe til opførelse af en kirke. Kirken i Hedeby er fortsat ikke påvist arkæologisk. Frem til udgravningerne ved Ribe Domkirke i 2009 var der heller ikke mange, som fæstnede lid til oplysningerne om Ansgars mulige kirke i Ribe. Udgravningerne påviste imidlertid en stor, kristen kirkegård anlagt i 9. årh. og med kontinuitet til i dag. Indlægget præsenterer fundet og dateringsmetoderne. Herefter bredes blikket ud til også at omfatte en række korsprydede smykker af både dansk og udenlandsk herkomst, der optræder blandt de mange fund med metaldetektor fra Danmark. Det foreslås, at smykketyperne kan tolkes som missionærgaver og blev givet ved primsigning eller dåb af landets første kristne i den lange trosskifteproces fra 9.-11. årh.

14.20-14.50 Pause med reception

14.50-15.20 Nils Arne Pedersen, Aarhus Universitet: *Ansgars betydning i den danske middelalder*.

I den danske middelalder blev Ansgar æret som helgen, men sammenlignet med en anden helgen fra Bremen, Sankt Willehad, var hans popularitet ikke stor. Samtidig var der i historieskrivningen en nationalt betinget tendens til at nedtone ærkesædet Hamborg-Bremens og Ansgars betydning for Danmark. Spørgsmålet er, om disse to ting havde noget med hinanden at gøre?

15.20-15.50 Mattias Sommer Bostrup, Aarhus Universitet: *Ansgar mellem fromhed og oplysning*.

I 1700-tallet var man kommet på afstand af reformationstidens konfessionaliserende historieskrivning. I såvel dansk som holstensk historieskrivning og historiebrug forholdt man sig derfor til Ansgar og den øvrige førreformatoriske kirkehistorie på en ny måde. Hvilke fortællinger om Ansgar finder vi hos pietismens og oplysningstidens forfattere? Kunne Erik Pontoppidan og Ludvig Holberg bruge en tysk munk i en dansk historie? Hvorfor kunne Ansgar ligefrem sammen med Luther og Bugenhagen indgå i Wiedewelts mindelund ved Jægerpris som et monument over den sande religions indførelse i Norden?

15.50-16.20 Carsten Bach-Nielsen, lektor em.: *Konstruktionen af et Ansgarbillede*.

Fra Middelalderen kender vi i Danmark kun ét billede af Ansgar – og Rimbart – nemlig i Vor Frue Kirke i Skive fra 1522. Omkring 1817 iværksætter Grundtvig en kampagne for Ansgar, og på den begejstringsbølge bæres en ny figur ind i den danske kunst. Ansgar skal få danskerne til at forliges med den fra Tyskland kommende katolske kristendom, og i den proces gøres Ansgar meget dansk: en ung nordisk glut. Carsten Bach-Nielsen vil forsøgsvis opstille en række hovedtyper i fremstillingen af "Nordens apostel" i den danske kunsthistorie fra 1827 og frem til Hein Heinsens vikinge-Ansgar i Ribe fra 2015.

16.20-17.00 Afsluttende diskussion/spørgsmål